

MONTESQUIEU

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

Εισαγωγή
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Μετάφραση
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΙΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

ΤΟΜΟΣ Α'

Εκδόσεις Σίφερα

Γεωργίου 31, 106 80 Αθήνα

Τηλ. 36 20 941, 36 21 194

Fax 36 05 910

ekdotika Publishers

Georgiou 31, 106 80 Athens

Tel 36 20 941, 36 21 194

Fax 36 05 910

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, κ.α. 47

Μοντεσκιέ, *Τὸ πνεῦμα τῶν νόμων*

Montesquieu, *De l'esprit des lois*

Ἔκδοσις, Ἀπριλῖον 1994

Τὴν μετάφρασην εὐχαριστοῦμε ἀπὸ τῆς γενναίας προσπάθειας, ἐπιμελῆς καὶ καλλιᾶς
Παναγιώτῃ Κονδυλῆ. Τὰ ἐξέλιξάντο ἐπιμέλῃ καὶ Μίρκα Τσίλιου.
Τὴν ἐφορικήν ἐπιμέλεια εὐχαριστοῦμε ἡ Οὐρανία.

Πρώτη ἐκδόσις: Ἰανουάριος 1948

© 1984, Ἐκδόσεις Σίφερα γιὰ τὴν ἑλληνικὴν γλώσσα καὶ διὰ τὸν κόσμο

ISBN (set) 960-235-560-3

ISBN (vol. 1) 960-235-561-1

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΓΝΩΣΗ»

ΑΘΗΝΑ 1994

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΕΝ ΦΕΝΕΙ

1. Οι νόμοι στη σχέση τους με τα δίκαια όντα

Οι νόμοι, στην πιο ευρεία τους σημασία, είναι άνεγκκατες σχέσεις που απορρέουν από τη φύση των πραγμάτων και υπ' αυτή την έννοια όλα τα όντα έχουν τους νόμους τους ή θεόγιστα^α έχει τους νόμους τους, ο άδικος κόσμος έχει τους νόμους του, οι άνοητοι από τον άνθρωπο άκωσες έχουν τους νόμους τους, τα ζώα έχουν τους νόμους τους, ή άνθρωπος έχει τους νόμους του.

Έκείνοι που είναι ότι μετ' τριπλή σημασίαν γίνονται όλα, όσα βλέπουμε μέσα στον κόσμο, είναι ένα μεγάλο παραδειγματικό κείμενο υπέρχει μαγαλιότερος παραδειγματικός από μετ' τριπλή σημασίαν που θα είχε γενήσεται νόμους όντα:

Συνεπώς υπέρχει ένας άρχέττος λόγος: οι νόμοι είναι οι σχέσεις άνωμετα σε χύτων και στα δίκαια όντα καθώς και οι σχέσεις αχτύων των διαφόρων όντων μεταξύ τους.

Ο Θεός σχετίζεται με το σίμταν ως δημιουργός και συντηγτής: οι νόμοι σύμφωνα με τους άπολους το δημιουργός είναι έκείνοι σύμφωνα με τους όμοιους το συντηγεί. Έκείνοι σύμφωνα με χύτους τους κανόνες, έκείνη τους γνωρίζει: τους γνωρίζει έκείνη τους έκταξε: τους έκταξε έκείνη σχετίζονται με τη σφίρα του και τη δύναμή του.

Έπομένον βλέπουμε ότι ο κόσμος, μαρτυρούμενος από την χύτη της άτης και στερημένος άκωσας, ύψίσταται πάντα, οι χύσεις του

^α Ο νόμος, λέει ο Πλωτίνος, είναι ο βασιλεύς όντων και άνωτάτων. Στην παλαιάτελη Πλάτωνος έκκλιση (Ήθικα 780C)

πρέπει να υποκρούουν σε διαφορετικούς νόμους: και αν μπορούσαμε να φανταστούμε έναν άλλο κόσμο, αυτό θα είχε σταθερούς κανόνες, αλλά αυτός θα καταστραφεί.

Έτσι η δημοκρατία, που φαίνεται να είναι υβριδική πράξη, προϋποθέτει κανόνες ξένης διαφορετικότητας με την ελευθερία των άλλων. Θα ήταν παράλογο να πούμε ότι ο δημοκρατικός θα μπορούσε να καθιερωθεί τον νόμο χωρίς αυτός τους κανόνες, γιατί ο κόσμος δε θα υπήρχε δίχως αυτούς.

Αυτοί οι κανόνες είναι σχέση σταθερή καθιερωμένη. Ανάμεσα σε δύο κινούμενα σώματα όλες οι κινήσεις αλληλών, αλληλών, μετακινούνται και γίνονται σημαντικά με τις σχέσεις της μάχης με την ταχύτητα κάθε ποιητικότητα είναι διαφορετικά, κάθε μεταβολή σταθερή.

Τα έπιμας που νομίζονται είναι μπορεί να έχουν νόμους που τα ίδια έχουν προάγει έχουν όμοιο και νόμους που δεν έχουν προάγει. Πορτοάκια υπάρχουν νόμοι, υπάρχουν διαφορετικές σχέσεις δικαιοσύνης. Το να πούμε ότι δικαιο και άλλο είναι μόνο οι, τι έπιμας που η κατασκευή των όμοιων νόμων, είναι σε να λέμε ότι πορτοάκια είναι καλύτερα όμοιες δεν ήταν ίσως.

Συνεπώς πρέπει να παραδειχτούμε σχέσεις εθνοκρατικές προγενέστερες από τον θετικό νόμο που τις επακόλουθαί όμοια, για παράδειγμα, αν υποθέσουμε ότι υπήρχαν διαφορετικές κοινωνίες, θα ήταν διαφορετικά να συμπεριφερόμαστε με τους νόμους τους αν υπήρχαν νόμοι διαφορετικών νόμων, υπήρχαν διαφορετικές σχέσεις δικαιοσύνης. Το να πούμε ότι δικαιο και άλλο είναι μόνο οι, τι έπιμας που η κατασκευή των όμοιων νόμων, είναι σε να λέμε ότι πορτοάκια είναι καλύτερα όμοιες δεν ήταν ίσως.

Αλλά ο νόμος κάποιος πολύ ανέχει από το να καθιερωθεί ξένης: καλά με τον φυσικό κόσμο. Γιατί μολονότι: ο πρώτος έχει κι αυτός νόμους, από τη φύση τους διαφορετικά, ώστε δεν τους ακολουθεί: σταθερά όπως ο φυσικός κόσμος ακολουθεί τους δικούς του. Η κρίση είναι ότι τα έπιμας που νομίζονται είναι περιφραζονται από τη φύση τους, και κατά συνέπεια υποτίθεται σε λάθος και, από μόνον άλλων.

πλευρά, είναι στην φύση τους να ενεργούν όχι έπιμας. Συνεπώς δεν ακολουθούν σταθερά τους διαφορετικούς νόμους τους: άκοια και στους τα ίδια πράγματα δεν τους ακολουθούν πάντα.

Αν γνωρίζουμε αν τα ζώα καθιερώνονται από τους γενικούς νόμους της κίνησης ή από μόνον ιδιαίτερα κίνηση. Όπως και να είναι, πάντα, δεν έχουν με τον Θεό σχέση πιο έπιμας από τον ύδατο: είναι κόσμος και το ακολουθία δεν τους χρησιμοποιεί πλάσσει από σχέση που έχουν μεταξύ τους ή με άλλα έπιμας δεν τα με τον έαυτά τους.

Χρήση στην εξέλιξη της πόλης συντηρούν το ιδιαίτερο είναι τους: και χρήση στην ίδια εξέλιξη συντηρούν το είδος τους. Έχουν φυσικούς νόμους, επειδή είναι: δεμένα με το ακολουθία δεν έχουν δικό του θετικό νόμους, επειδή δίδου δεν είναι έπιμας με τη γνώση. Έπιμας δεν ακολουθούν κατακόρυφα τους φυσικούς τους νόμους: τα ποτά, στα άκοια δεν χρησιμοποιεί ούτε γνώση ούτε ακολουθία, τους ακολουθούν πιο πέρα.

Τα ζώα δεν έχουν τα έπιμας πλεονεκτήματα που έχουμε έπιμας: έχουν όμοια άλλα, που σε μες λείπον. Δέν έχουν τις έπιμας μας, αλλά δεν έχουν και τους άλλους μας: ύπιμας: όμοια κι έπιμας τον ύδατο, αλλά χωρίς να τον γνωρίζουν τα περιστασιακά μάλιστα συντηρούνται καλύτερα από έπιμας, και δεν κάνουν τόσο κακή χρήση των πλάστων τους.

Ο άνθρωπος, ως φυσικό όν, καθιερώνεται, όπως και τα άλλα σώματα, από διαφορετικούς νόμους. Όλες νόμοι όν, παραβιάζει άκοια: πάντα τους νόμους που έχει καθιερώνεται ο Θεός και μεταξύ άλλων όμοια θετικής: ο Θεός. Πρέπει να αυτόκαθιερώνεται: κι έπιμας είναι δεν περιφραζονται ύδατο: είναι στην έπιμας και σε λάθος, όπως όμοια οι περιφραζονται άκοια: τις άκοιας γνώσεις του, τις άκοιας κι αυτές. Όλες άκοιας δημοκρατία υποδοκούνονται από μέρη πλάσσει. Ένα τέτοιο δεν θα μπορούσε άνα πλάσσει και να ληφθούνται τον έπιμας του: οι φιλία του έπιμας στην προσοχή με τους νόμους της φύσης. Είναι πλάσσει να σε και μέσα στην κοινωνία, κι όμοια θα μπορούσε έτσι να ληφθούνται τους άλλους: οι

νομοθέτες τὸ συμπέρασμα μὴ τὰ καθήκοντά του μάλιστα τῶν πολιτῶν κἄν και τῶν ἀποκεντρωμένων νόμων.

II. Νόμοι τῆς φύσης

Πλὴν ἀπὸ ὅπου αὐτοὺς τοὺς νόμους εἶναι οἱ νόμοι τῆς φύσεως, ποὺ ὁμοεικόντως εἶναι ἐπιεικῆ ἀποπέσει ἀποκαταστακὰ ἀπὸ τῆς συγκατάθεσός τοῦ εἶναι μας. Πᾶν νὰ τοὺς γνωρίσουμε ὀρθά, πρέπει νὰ φανταστούμε ἕναν δάφνιμο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐγκυβίδουσα τῶν κοινωσιῶν. Οἱ νόμοι τῆς φύσεως θὰ εἶναι ἐκείνοι ποὺ θὰ δεχόταν ὁ δάφνιμος στὰ μὴ παρόμοια κατάσταση.

Ὁ νόμος ποὺ ἐντυπώνεται μέσα μας τὴν ἰδέα ἐνός ὀργανισμοῦ και εἶναι μὲν δάφνιμο πρὸς αὐτόν, εἶναι ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς φυσικούς νόμους ὡς πρὸς τὴν ἀποκατάσταση, ἕκαστος δὲν εἶναι και ὁ πρῶτος μὲτα στὴ σειρά αὐτῶν τῶν νόμων. Ὁ δάφνιμος στὴ φυσικὴ κατάσταση πᾶν πᾶν θὰ εἶχε τὴν ἐκτενέστερα νὰ γνωρίσει τὴν φυσικὴν κατάσταση στὴν κατοχὴ του. Εἶναι σαφὲς ἐπὶ οἱ πρῶτες ἰδέες του διόλου δὲν θὰ ἦσαν θεωρητικαί: θὰ ἀπεφοδῶν τὴν συντήρησιν τοῦ εἶναι του πρῶτος νὰ ἀναζητήσῃ τὴν προέλευσίν του. Ἐνας τέτοιος δάφνιμος ἀρχικὰ θὰ ἐνωθεῖ μὲνο τὴν ἀδυναμίαν του ἢ δευτέρου θὰ ἦταν περιττὰ: και, ἀν πᾶνω σὲ αὐτὸ εἶχουμε χρεία ἐμπειρικῶν ἀποδείξεων, ἠτέλλομεν οἱ ἀρχοὶ ποὺ ἐπέβηκαν μέτω στὰ δάσιν* ἀνα τοὺς κίνησιν νὰ τρέψουν, ἀνα τοὺς τρέψουν σὲ γυρῆ.

Σ' αὐτῆ τὴν κατάστασιν ὁ καθένας κινεῖται κατὰ τρεπὸς διόλου δὲν κινεῖται ἄλλο μὲ τοὺς ἄλλους. Συνεπῶς οἱ δάφνιμοι δὲν ἤγούσαν νὰ ἐκτελεθοῦν στὸς ἄλλους και ἢ εἰρήσιν θὰ ἦσαν ὁ πρῶτος φυσικός νόμος.

Ἡ ἐπιθυμία ποὺ ἀποβίβει ὁ Hobbes ἀρχικὰ στὸς δάφνιμους, ἀρχικῶς νὰ καθυποταχθῶσιν οἱ μὲν τοὺς δεῖ, δὲν στέκει λογικά. Ἡ ἰδέα τῆς ἐξουσίας και τῆς κυριαρχίας εἶναι τόσο συνθετὴ και ἐξαρτητὰ

* Μάστρεας ὁ ἄρχος ποὺ διαβίβει στὰ δάσιν τοῦ Ἀνοβίβου και ἔχειε στὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὴ βασιλείαν τοῦ Γεωργίου Α'.

ἀπὸ τόσας ἄλλες ἰδέες, ὅσες ἢ πρῶτη ἰδέα και ἢ εἶχε ὁ δάφνιμος δὲν μπορεῖ νὰ ἦταν αὐτῆ.

Ὁ Hobbes γράφει: * Ἐν οἱ δάφνιμοι δὲν βλάσκονται ἐν φύσει σὲ κατάστασιν πολέμου, γιατί εἶναι πάντα ἀναγκασμένοι και γιατί ἔχουν κλειδὰ γὰ νὰ ἀποκαλύψουν τὰ σίφια τους. Ἀλλὰ εἶναι περὶ αὐτῶν ἐπιτηρητὸ ἐπὶ ἀνακίδουσε στὸς δάφνιμους πρὶν δόξια ἀπὸ τὴν ἐγκυβίδουσα τῶν κοινωσιῶν και ποὺ μόνον μετὰ τὴν ἐγκυβίδουσα τούτῃ μπορεῖ νὰ τοὺς συμβεῖ και ποὺ τοὺς ὀφεί νὰ βλάσκουν κίνησιν γὰ νὰ ἀκτελεθοῦν ὁ ἕνας στὸν ἄλλο και γὰ νὰ ἀπερασιάζουν τὸν ἑαυτὸ τους.

Κοντὰ στὴ συναισθησὴ τῆς ἀδυναμίας του ὁ δάφνιμος εἶχε και τὴ συναισθησὴ τῶν ἀνεργειῶν του. Ἐπὶ ἕνα ἄλλος φυσικός νόμος θὰ ἦταν ἐκείνος ποὺ θὰ τὸν παρεμποδισε νὰ ἀναζητήσῃ τὴν τροφὴ του. Ἐπὶ ἐπὶ ὁ φύσις ἔκανε τοὺς δάφνιμους νὰ τρέπονται σὲ φύσιν: ἀλλὰ τὰ σωματὰ ἐνός φύσις κοινῶ σὲ ὅσους τοὺς ἔχουν παρθεῖς νὰ συμπληρωσῶσιν. Ἀλλοστε στὸ ἴδιο θὰ τοὺς ὀφείσιν και ἢ ἦσαν ποὺ κινεῖται ἐν γὰρ παροχέοντες ἕνα ὁμοεικὲς ἴδιο. Ἐπιτηρῶν ἢ γορτελα ποὺ τὰ δύο φύλα κοκοῦν τὸ εἶναι στὸ ἴδιο λόγῳ τῆς διαφοράς τους θὰ μεν κινεῖται αὐτῆ τὴν ἴδουσιν και ἢ φυσικῶς ἰσότητα, ποὺ ἀκτελεθῶσιν κίνησιν τὸ εἶναι στὸ ἄλλο, θὰ ἦταν ἕνας τῆτος νόμος.

Πῶς ἀπὸ τὸ συναισθημα, τὸ ὅποιο ἔχουν ἀρχικὰ οἱ δάφνιμοι, κατορθώσῃν δόξια νὰ ἀπορτίψωσιν γνώσεις: ἔπὶ ἔχουν ἕναν δειπτερο δειπτὰ ποὺ στερεοῦνται τὰ ἄλλα ἴδια. Συνεπῶς ἔχουν ἕνα νέο κίνησιν γὰ νὰ σπλιθῶσιν και ἢ ἐπιθυμία νὰ ἤσῃσιν σὲ κοινωσίαν εἶναι ἕνας τέτατος φυσικός νόμος.

III. Θετικοὶ νόμοι

Μόλις οἱ δάφνιμοι βεβαθῶσιν σὲ κοινωσίαν, κίνησιν τὸ συναισθημα τῆς ἀδυναμίας τους ἢ ἰσότητάς ποὺ ἠτέλλε μετξύ τους παῖσι και ὁ πόλεμος ἀρχίσει.

Κάθε ἐπιτηρῶς κοινωσίαν ἀποκατὰ συναισθησὴν τῆς ἰσότητος τῆς κα

* Leviathan, I, 131.

λαί ἀνοστολάς προκαμηένου νά δώσωσιν τὸ δυνάξ τους γιὰ νά κήρυ-
θῆι.

Ὁ νόμος πού ὀφείλι με πάλιν τρέπο δίνονται τὰ ὑποδείγματα εἶναι
ἐνός καὶ μίας θεμελιώδους νόμος τῆς δημοκρατίας. Εἶναι σπουδαῖο ὅ-
τι τὸν τὸ δὴ οἱ ὑποπολιτεῖς γίνονται φανερά ἢ μυστικά. Ὁ Κωνσταν-
τῆσαι ὅτι οἱ νόμοι* πού κατάρτισαν μυστικά τις ὑποπολιτεῖς σὺν
τελευτήρια χροῖνα τῆς ρωμαϊκῆς δημοκρατίας ὑπερῶν εἶναι ἀπὸ τῶν
μεγάλων αἰτίων τῆς πτώσεως τῆς. Καθὼς αὐτὸ ἐπαρμόζεται κοινὰ ἀπο-
πῶσιν σὺν διαφόροις δημοκρατίας, ἰδοὺ, κατ' ἐμὲ, τί πρέπει νά σκεπτοῦ-
με.

* Ἀναμνηστικά, ὅταν ὁ λαὸς δίνει τὴν ἐπιτηρηθῆσα του, οἱ ὑποπολι-
τεῖς πρέπει νά εἶναι δημόσιοι* καὶ αὐτὸ ἐπεῖθαι νά θεωρηθῆι ὡς θεμε-
λιώδης νόμος τῆς δημοκρατίας. Ὁ πρωτότος λαὸς πρέπει νά διαπορι-
χεται ἀπὸ τοὺς πρόξυτους πολῖταις καὶ νά συγκατατετα ἀπὸ τῆς
συνδεδεμένης ἐπιτημένης πρῶτων. Ἔτσι, σὴν ρωμαϊκῆ δημοκρατία,
ὅταν ἔκαμαν τῆς ὑποπολιτεῖς μυστικά, κατέστρεψαν τὰ κήρυκα δὴν
ἦσαν πάλιν δυνάτῶ νά διαποριστοῦν εἶναι ὄχι καὶ τρεφόμενοι σὺν
ὑπερῶν. Ἀλλὰ ὅταν σὲ μὴ ἀποστολαχία ὑπερῶν τὸ σῶμα τῶν
ἐπιτημένων ἢ σὲ μὴ δημοκρατία ἢ γερουσία,* οἱ ὑποπολιτεῖς θὰ πρέπει
νά εἶναι αὐτοτρεφῶ μυστικά, ἐφόσον ἔδω τὸ ἔγγραφομα εἶναι νά προ-
καμηένου οἱ ἀποδοξ.

Ἡ ἀμύχνη εἶναι ἐπιτημένην σὲ μὴ γερουσία* εἶναι ἐπιτημένην σὲ
ἐνός σῶμα ἐπιτημένων δὴν εἶναι ἄλλος γιὰ τὸν λαόν, πού ἐν πρώτους ἐπε-
ρεῖ καθ' ἑαυτὸν. Ὁ τὸ κρήνυ ὅπου δὴν μετέχει δυνάτου σὺν διακαρ-
πῶν ὅλ ἐπιτημένοντι γιὰ εἶναι ἴδιοντι ὅπου θὰ ἔκωνε καὶ γιὰ τις

* De legibus, lib. 3. 1 καὶ III [33-40].

κ. Ὁμοειδέστων προκαμηένου νόμοι. Ἐἴπωσιν σὲ καὶε πάλιν ὅμο πινόμε-
νὸ πρῶτον σφραγισθέν με ἐνός Α, πού σφραγισ ἀντιπῶ καὶ τὸ δύνει με ἐνός Β
καὶ ἐνός Β, πού σφραγισαν ἄντι πῶν.

2. Στὴν Ἀθήνα ἔκωνεν τὴν γέφυρα.

α. Ὅπως σὴν Βενετία.

ν. Οἱ ἐπιτημένοντι τῶν Ἀθῆνας ἴδιοντι νά γίνονται δημοκρατία οἱ
ὑποπολιτεῖς τῶν Ἀποστολαχίων νά νά τῆς κατελεθῶσιν κατὰ τὴν βουλῶν
τους ὁ Αποδοξ. Κατὰ Ἀποδοξου ἀποδοξίταις κατὰ VIII.

πολιτεῖας ἰσοθέτους. Ἡ διοτιχία μὴ δημοκρατίας εἶναι ὅταν δὴν
ὑπερῶν πρὸς ἀμύχνη καὶ αὐτὸ ἐπιτημένην ὅταν ὁ λαὸς ἔχει διακαρ-
πῶν με τὸ κρήνυ* τότε γίνονται μυστικά, σφραγισμένοι με τὸ κρήνυ. Ἀλλὰ δὴν
σφραγισμένοι πάλιν με τις πολιτεῖας ἰσοθέτους ἀδύνατοι νά τὴν
ἀκαρπῶσιν καὶ νά ὅσα προκαμηένου ἐπεί, προκαμηένου γιὰ ἴδιον τῶν
μυσθῶ του.

* Ἀλλὰ εἶναι θεμελιώδης νόμος τῆς δημοκρατίας εἶναι ὅτι οἱ νόμοι
πρέπει νά γίνονται μόνον ἀπὸ τὸν λαόν. Ἐπιτημένοντι ἰσοθέτων μὴ
περιτημένοντι ὅπου εἶναι ἀκαρπῶ νά νομοθετῆ ἢ γερουσία* σὺν
ἐπιτημένοντι νά δοκαμῶσιν εἶναι νόμο πρῶτον τὸν κατελεθῶσιν. Οἱ
σφραγισμένοι μυστικά τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀθῆνας ἦσαν πάλιν
σφραγῶ. Οἱ ἀποδοξίταις τῆς γερουσίας εἶχον ἴσχυρὸν νόμοι ἐπὶ ἐνός χροῖ-
νου ἀκαρπῶν μόνον τῆς λαοῦς βουλῆς.

III. Νόμοι σφραγισμένοι με τὴν φύσιν τῆς ἀποστολαχίας

Στὴν ἀποστολαχία ἢ κατὰ τὴν ἐξουσία ἴδιοντι σὴν χροῖνα ἀκαρ-
πῶν καθεμένου πρῶτων. Αἰτίαι κήρῶν τοὺς νόμοις καὶ τοὺς ἐπι-
τήνῶν γι' αὐτοὺς ὁ ἰσοθέτος λαὸς σὴν κατὰ τὴν περιτημένην εἶναι,
ὅπου καὶ σὴν μυστικά, ὅτι οἱ ὑπερῶν κήρῶν σὴν μυστικά.

Ἐπει δὴν πρέπει νά γίνονται ὑποπολιτεῖς ἀπὸ κρήνυ αὐτὸ μόνον
δυναμῶν θὰ προκαμῶσιν. Ἐπιτημένοντι, εἶναι πολιτεῖας πού ἴδιον
κατελεθῶσιν τῆς πρὸς ἀκαρπῶν διακαρπῶν, ἀλλὰ καὶ δὴν ἐπιτημένην τὴν
ἐκδοχῶν διὰ κρήνυ, δὴν εἶναι ἀκαρπῶ ἀκαρπῶ: φθῶν προκαμῶν ὁ
ἐπιτημένοντι, ὅτι ὁ ἀκαρπῶ.

Ὅταν οἱ ἐπιτημένοντι εἶναι πρῶτων, χροῖται γερουσία γιὰ νά
καρπῶσιν τῆς ἰσοθέτους γιὰ τις ὅπου τὸ σῶμα τῶν ἐπιτημένων δὴν θὰ
καρπῶσιν νά ἀποδοξίται, καὶ νά προκαμῶσιν ἐκείνους, πάλιν σὴν
ὅπου ἀποδοξίται. Δὲ αὐτὸ τὴν περιτημένην, μόνοντι νά πρῶναι ἐπὶ
ἢ ἀποδοξίταις ἐπιτημένοντι πρῶτον πρῶτον σὴν γερουσία, ἢ δημο-
κρατία.

2. Βλ. Ἀποδοξίταις Ἀκαρπῶσιν τῆς Ρώμης ἀκαρπῶσιν, lib. 3. IV
[30-2-74-2] καὶ lib. 3. IX [37-2].

καταργηθεί ο ήγερμόςος, τότε λιγότερο τὸν ἀποσχολεῖ ἡ διακαμψύνη· ὅσο πῶς σαβάρως εἶναι οἱ ὑποθέσεις, τόσο λιγότερο εἰς ἀκέραιον-
ται.

ΤΡΙΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΩΝ

I. Ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στη φύση τοῦ πολιτεύματος καὶ στην ἀρχή του

Ἐπειδὴ ἐξετάσαμε ποιοὶ νόμοι σχετίζονται μετὰ τὴν φύσιν τοῦ κάθε πολιτεύματος πρέπει νὰ δοῦμε ποιοὶ σχετίζονται μετὰ τὴν ἀρχή της.

Ἀνάμεσα στη φύσιν τοῦ πολιτεύματος καὶ στην ἀρχή του ὑπάρχει ἡ διαφορὰ ὅτι ἡ φύσιν του πὸ κάνει νὰ εἶναι τῆσιν τοῦ εἶναι, ἐνῶ ἡ ἀρχή του πὸ κάνει νὰ ἐνεργεῖ. Ἡ μία εἶναι ἡ ἰθακτικὴ δομὴ του, ἐνῶ ἡ ἄλλη τὰ ἀνθρώπων πᾶσι τοῦ πὸ κάνουν νὰ κινεῖται.

Οἱ νόμοι ἐπελθόντων νὰ σχετίζονται μετὰ τὴν ἀρχή κάθε πολιτεύματος εἴλωσιν ὅσο καὶ μετὰ τὴν φύσιν του. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναζητήσωμε τούτη τὴν ἀρχή. Αὐτὸ θὰ κάνω ἀπὸ τούτο πὸ βιβλίον.

II. Ἡ ἀρχή τῶν διαφόρων πολιτευμάτων

Εἶπα ὅτι ἡ φύσιν τοῦ (ἀβασίλευτου) δημοκρατικοῦ πολιτεύματος συνίσταται ἀπὸ ὅτι ὁ λαὸς ἐν σώματι ἢ ἐπισημένως ἀποσχολεῖται κατὰ τὸν τὴν κατὰ ἀρχή εἴσονται· ἡ φύσιν τοῦ μοναρχικοῦ πολιτεύματος ἀπὸ ὅτι ὁ ἡγεμόνας κατέχει τὴν κυριαρχία εἴσονται, ἀλλὰ τὴν κατὰ ἀρχή εἴσονται μετὰ καθιερωμένους νόμους· ἡ φύσιν τοῦ δεσποτικοῦ πολιτεύμα-

α. Ἐτούτη ἡ διαίρεση εἶναι πῶς σημαντικὴ, καὶ θὰ μετὰ ἀδυνατῆσαι: ἀπὸ πῶς ἀσυνεπῶς εἶναι τὸ πῶς εἴσονται ἄλλοι νόμοι.

στούς Πέρσες, όταν διεκδικήσῃ τὴν κυριαρχία ἀπὸ τῆν Λακεδαιμόνα, ὅταν ἐξεστράτευσεν ἐναντίῳ τῆν Σικελία. Ἐγὼ εἶπον χιλιᾶδες ὅταν ὁ Δημήτριος ὁ Φαλίηρος τοὺς ἀπαξιόβητος ὅπως στὸ καὶ ἀπὸ μετροῦν τοὺς δοῦλους. Ὅταν ὁ Φίλιππος ἀποτάξῃσθε νὰ κυριαρχήσῃσθε στὴν Ἑλλάδα, ὅταν ἐπιφανέστερος στὴς πόλεις τῆς Ἀθήνας, ἢ τὴν τελευταία δὲν εἶχε χάσει ἀκόμα τίποτε παρὰ μόνο γέροντο. Μποροῦμε νὰ δοῦμε στοὺς λόγους τοῦ Δημοκλέου τι κόπος χρειάστηκε γὰρ νὰ ἀγωνιστῆσθε στὴν Ἀθήνα ἐπείμην τὸν Φίλιππο ὄχι ὡς ἐχθρὸ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ τῶν τειχέων. Ἀὐτὴ ἢ πόλη, ποὺ εἶχε ἀντέξει σὲ τόσες ἡττες, ποὺ εἶχε ἀναγεννηθεῖ μετὰ ἀπὸ τόσες καταστροφές, κατήγγιλε στὴν Χερσώνα, καὶ κατήγγιλε γὰρ πάντα. Τι σημασία ἔχει δὲν ὁ Φίλιππος ἀπελευθερῶναι ὅσους τοὺς αὐγακώτους; Δὲν ἀπελευθερῶναι ἀκόμα. Ὅσο εὐκαλοῦσαν πάντα νὰ θριαμβώσῃ καθεὶς πᾶσι στὴν ἀλαχὶ τῶν τῆς Ἀθήνας τόσο ἦσαν διακόσιο νὰ θριαμβώσῃ πᾶσι στὴν ἀπέρτῃ τῆς.

Πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἀντέξει ἡ Καρχηδόνα; Ὅταν ὁ Ἀντίβας, ἀπὸ ἔγνε πρᾶσι-τόπως, θέλῃσθε νὰ ἐπιποδοῖσθε τοὺς ἀγῶνες νὰ λαμβάνῃσθον τὴν δημοκρατία, αἰτῶν δὲν τὴν κατηγήσῃσθον τὰ ἐκείνη ἐνώπιον τῶν Ρωμαίων; Δυστοχεῖ ὅσοι ἤθελῶν νὰ εἶναι πολίτες γροπὴ νὰ ἰσχύεισθε πόλη καὶ νὰ διατηρήσῃσθον τὰ πλεῖστη τουσ μετὰ τὸ χεῖρ τῶν καταστροφῶν τουσ! Παρεμφεῖ ἡ Ρώμη τοὺς ἔγρησε ὡς ἀνήμπορος τριακόντους ἐξέχοντες πολίτες τουσ τοὺς ἀνέγκασε νὰ παραδώσῃσθον τὰ ὄπλα καὶ τὰ κείνη καὶ στὴ συνέχῃσθε τοὺς κήρυξεν τὸν πόλεμο. Ἄν ἀναλογιστοῦμε πῶσα κατέφερε ἡ ἀνελευθερία μέσα στὴν ἀπολυταγμένη Καρχηδόνα, ὅτι μπορούμε νὰ κλένομε τι θὰ μπορούσε νὰ κάνει μετὰ τὴν ἀπέρτῃ τῆς, ὅταν εἶχε τὴς δουλείας τῆς.

γ. Βρίθῃσθον εἰσοσι μίχ χιλιᾶδες πολίτες, ἔκκα χιλιᾶδες ἔσθον, τερπνοῖσθε εἰς χιλιᾶδες δούλοσ. Ἀθήνας [Διερωσοποιστῆ], βιβλ. VI [272c].

δ. Ἐγὼ εἶπον χιλιᾶδες πολίτες. Δημοκλέου, Κατ' Ἀποστολεῖσθον [26, 51].

ε. Ἐγὼν θεσπίσθαι ἕκασον νόμον γὰρ νὰ καταδικάζῃσθον σὲ θάνατο ὅσοιαν θὰ πρᾶσθον νὰ χρησιμοποιηθῆσθαι γὰρ πολιτικῶσ ἀκοστοῦσ τοὺς νόμους ποὺ προσαρτάσθον νὰ τὰ θέσθῃσθε.

στ. Ἀντὸς ὁ πόλεμος κατέτρησε τρία γρόμους.

IV. Ἡ ἀρχὴ τῆς δημοκρατίας

Ἡ ἀπέρτῃ εἶναι τόσο ἀνεγκλίαι στὸ δημοκρατικῶ πολίτευμα ὅσο καὶ στὸ δημοκρατικῶ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι βέβαια ὅτι στὸ πρῶτο δὲν ἀπαιτεῖται καὶ τόσο ἀπόλυτα.

Ὁ λαός, ποὺ ἀπείκασθαι στοὺς εὐγενεῖς εἶναι ὅτι καὶ οἱ ὑπῆκοοι ἀπείκασθαι στὸν μονάρχῃ, συγκατατεῖται ἀπὸ τοὺς νόμους τουσ. Διοεπὶς χρειάζεταιται λιγότερο τὴν ἀπέρτῃ ἀπ' ὅτι ὁ λαός τῆς δημοκρατίας. Ἀλλὰ πῶς θὰ συγκατατεῖσθον οἱ εὐγενεῖς; Ἐκείνοι ποὺ ἀπεικᾶσθον νὰ ἐφαρμόσῃσθον τοὺς νόμους ἐκείνων στοὺς ἀνεπρόσους τουσ θὰ νύσῃσθον ἀρχικά ὅτι ἐπεγροῦν ἐκείνων τοῦ ἐαυτοῦ τουσ. Χρειάζεταιται λοιπὸν ἀπέρτῃ ὅτι αἰτῶν τὸ σῶμα, λόγου τῆς ὑπῆς τοῦ πολιτεύματος.

Τὸ δημοκρατικῶ πολίτευμα ἔχει ἀπ' ἐαυτοῦ ἀριστένη δύναμη ποὺ δὲν ἔχει ἡ δημοκρατία. Ἐδῶ οἱ εὐγενεῖς ἀποτελοῦν ἕνα σῶμα, ποὺ μετὰ τὰ πρηνώμῃα τουσ καὶ γὰρ τὸ ἰσχυρότερο συζέρον του καταστῆλῃσθαι τὸν λαό; ἀπεί νὰ ὑπέλθῃσθον νόμοι γὰρ νὰ ἐφαρμοστοῦν πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση.

Ἄλλὰ ὅσο εἶναι εὐκαλο στὸ σῶμα αἰτῶν νὰ κατατελεῖται τοὺς ἀλάνας, ὅλο τόσο διακόσιο εἶναι νὰ ἀνεγκλίται τὸν ἐαυτοῦ τουσ. Ἐτέτοια εἶναι ἡ φύση αὐτοῦ τοῦ πολιτεύματος, ὅστε γαίεται νὰ θέται κάτω ἀπὸ τὴν λογῆ τοῦ νόμου τοὺς ὄλους ἀλλοπίουσ ποὺ ἀπαλλάσθαι ἀπ' αὐτὴν.

Ἐκαστοῦ ἀλάνα δὲν μπορεί νὰ αὐτοπεριοριστῆσθαι παρὰ μετὰ ὅσο τρέπῃσθε ἢ μετὰ μίχ μεγάλην ἀπέρτῃ ποὺ κάνει τοὺς εὐγενεῖς νὰ εἶναι κατὰ κᾶποιο τρόπο ἴσοι μετὰ τὸν λαό τουσ (αὐτὸ ἰσχύει μετὰ τὸν δημοκρατικῶ). εἶναι μετὰ μεγάλην δημοκρατία) ἢ μετὰ μίχ ἀπέρτῃ ἀπέρτῃ, δηλαδή μετὰ ὀρηκτέων μαρτυρηθῆσθαι ποὺ καθιστᾷ τοὺς εὐγενεῖς τοὺς ἀγῶστον ἴσοι μετὰ τὸν τουσ (αὐτὸ ἐξασφαλίζει τὴν διατήρησθῃ τουσ).

Διοεπὶς ὡς ἡ μαρτυρηθῆσθαι εἶναι ἡ φύσῃ αὐτοῦ τῶν πολιτευμάτων. Ἐκείνο ἐκείνη ποὺ θεμελιώνεται στὴν ἀπέρτῃ, ὄχι ἐκείνη ποὺ πηγάζει ἀπὸ καθόλουσ καὶ παθημῃα τῆς φύσῃ.

2. Σὲ αὐτὸ τὸ πολίτευμα τὰ δημόσια ἐγκλήματα θὰ εἶναι δυνατῶ νὰ τιμωρηθῶν, γιὰτὶ εἶναι ὑπόθεσθον ὅσον τὰ ἰδιωτικῶ ἐγκλήματα δὲν θὰ τιμωροῦνται, γιὰτὶ σιμῆσθον ὅσον εἶναι νὰ μὴν τὰ τιμωροῦν.

V. Ἡ ἀρετὴ δὲν ἀποτελεῖ δῶλον τὴν ἀγορῆ τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος

Στὴς μοναχικὴς ἢ πολιτικῆς κλίμας τὰ μεγάλῃα πράγματα μὲ ἕσο μπορεί ἀνύστερ ἀρετῆ ὅπως στὴς πῖο τέλειες μηχανεῖς, ἢ τεχνικῆ χρησιμοποιοῦ ἕσο τὸ δυνατὸν ἀνώτερες κινήσεις, δυναμικὴς καὶ προχοῦς.

Τὸ κρῖτος ἐπιβλέπει ἀνεξάρτητῃ ἀπὸ τὴν ἀγκύρῃ γιὰ τὴν παρτίδα, ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἀγθινῆ δέξῃ, τὴν αὐτοκρίση, τὴ θυσία τῶν πῖο προσβολῶν ἀπομυκῶν συμπεριῶτων καὶ ὅλες αὐτὴς τὴς ἡρωικῆς ἀρετῆς ποῦ βολοῦμε στὸς ἀρχαίους καὶ ποῦ ἐμεῖς μόνο κροῦστῃ τὴς ἐχοῦμε.

Διὲ αὐτὸ τὸ πολιτεῦμα οἱ νόμοι κατ'ἔχουν τὴ θέση ὄλων αὐτῶν τῶν ἀρετῶν, ποῦ δὲν χρειάζονται παρ' τὸ κρῖτος σὰς ἀπαλλάσσει ἀπ' αὐτῆ τὴν υποχρέωση: ἕδω μιά πράξη ποῦ γίνετῃ καὶ ἀλέουβῃ περιῶει κατὰ κέπειο τῶτος γουρὴς συνέπειαι.

Μοῖωνότι τὰ ἐγκλήματα εἶναι ἀπὸ τὴν φύση τῶς δημόσια, ἐντοῦτοιοι δὲ κροῦνται τὰ πράγματα δημόσια ἐγκλήματα ἀπὸ τὰ ἰδιωτικά, τὰ ἄποια ἐνομοῶνται ἔτσι γιὰτὶ προσβάλλουν περισσότερο ἔνω ἰδιωτῆ παρὰ ὀλοκρίση τὴν κοινωῖα.

Στὴς [ἐμβατικῆς] δημοκρατίας τὰ ἰδιωτικά ἐγκλήματα εἶναι περισσότερο δημόσια, δηλαδή προσβάλλουν περισσότερο τὴν ἰσθῆ τῶς κρῖτους παρὰ τῶς ἰδιωτικῆς: οἱς μοναχικῆς, τὰ δημόσια ἐγκλήματα εἶναι περισσότερο ἰδιωτικά, δηλαδή προσβάλλουν περισσότερο τὴς ἰδιωτικῆς περισουῖες παρὰ τὴν ἰσθῆ τῶς ὄλου τῶς κρῖτους.

Προκακῶ νὰ μὴ θηρεῖ κανεῖς μὲ τὰ ὄσα εἶναι μὲν ἔχοντες ἰσθῆ μου ὄλες τὴς ἰστορίας. Πωροῖζω ποῦ κατὰ ὄτι δὲν εἶναι σπῆνω νὰ ἰπάξουν ἑναρτοι ἡγεμόνες, ἀλλὰ λέω ὄτι: σὲ μὲ καὶ μοναχικῆ εἶναι ποῦ ὄλοκροῖ νὰ εἶναι ἑναρτος ὁ λαός.*

* Δὲ διαβρίτουμε τί εἶναι οἱ ἰστορικῆ ὄλων τῶν ἰστορῶν γιὰ τὴν

α. Μὲν ἔδω γιὰ τὴν πολιτικῆ ἀρετῆ ποῦ εἶναι καὶ ἡλικῆ ἀρετῆ μὲ τὴν ἔνοια ὄτι κατὰφύεται ἔρος τὸ γενικό κατὸ μὲν ὄλες ποῦ ἄπο γιὰ τὴς ἐπιβουρῆς ἡλικῆς ἀρετῆς καὶ ὄλοκροῖ γιὰ τὴν ἀρετῆ ποῦ οὐκ ἔχεται μὲ τὴς ἔξ ἀποκρίσεως ἀγθίσεις. ὄτῃ τὸ ὄλοκροῖ σαρῶτερος κατὰ πῖο βιβλ. V, κρο. II.

αὐτῆ τῶν μοναχῶν ἀς θυμηθῶμε τὴς αὐτῆσι τῶν κροῖκων ὄλων τῶν γουρῶν ἀναφορῆ καὶ μὲ τὸν ἄλοο χαρῆκτῆρα τῶν αὐλοκῶν: ἕδω δὲν πρόκειται γιὰ θεολογῆς, ἀλλὰ γιὰ θηβερεῖς ἡμερῆς.

Ἡ γὰ ὄλοκροῖα μὲτα στὴ παθῆμῆ, ἢ εὐτέλεια μὲτα στὴν ἰπεροφῆ, ἢ ἐπιθυμία τοῦ κροῖου πλοουτομοῦ, ἢ ἀρέθεια γιὰ τὴν ἀγθία, ἢ καὶ κακία, ἢ προδοσία, ἢ δουδῆτῃ, ἢ ἀμετρολόγησ ὄλων τῶν ἰπογρῆσιων, ἢ περιφρόνηση τῶν καθῶντων τοῦ πολιτῆ, ὁ φόβος τὴς ἀρετῆς τοῦ ἡγεμόνα, ἢ προσδοκία ἀπὸ τὴς ἀδυναμῆς τοῦ, καὶ περισσοτερο κῆ ὄλα αὐτῆ ἢ σνεχῆς δικαιομῶδηση τὴς ἀρετῆς, ἀποτελοῦν, καθῶς πιστοῖα, τὸν χαρῆκτῆρα τὴς πῆσιωνῆρας τῶν αὐλοκῶν, ὅπως τὸν πιστοποῖοῦμε σὲ ὄλους τῶς τῶτος καὶ ὄλους τῶς καιροῦς. Εἶναι κατὰ γὰρ τὸ νὰ εἶναι ἀνῆρτοι οἱ περισσοτεροι ἔξῆγοτες πολῖτες ἔνως κρῖτους καὶ οἱ κατῶτεροι νὰ εἶναι ἐνῆμοι: οἱ πῆσιτοι νὰ εἶναι ἀκροῖτες καὶ οἱ τελευταῖοι νὰ πῆσιτοι μὲ τὴ ἄλοκῆ τῶς ὄλοκροῖας τὴς ἀπῆτης.

Ἄν μὲτα στὸ λαὸ ἰπάξουν κέπειος διοστῆχῆς ἔνῆμος ἀθροῖκος, ὁ κροῖκῶνιος de Richelieu, στὴν πολιτικῆ τοῦ δολῆρη, ἰπερῆσιαι ὄτι ἑνας κροῖκῆτος ὄφεται νὰ μὴ τὸν χρησιμοποιῶται.* Τῶσο κατὰ ἀγθίσει ὄτι ἢ ἀρετῆ δὲν εἶναι τὸ ἔλατῆρο αὐτῶν τοῦ πολιτεῦματος! Ὅπως ὄποτε δῶλον δὲν ἀποκρίεται κῆ αὐτῆ πάντως δὲν εἶναι τὸ ἔλατῆρο τοῦ.

VI. Πῶς ἀναπληροῦνεται ἢ ἀρετῆ μὲτα στὸ μοναχικὸ πολιτεῦμα

Σνεθῶ καὶ προχορῆ μὲ μεγάλῃα θῆματα γιὰ νὰ μὴ πιστοῖσει κανεῖς ὄτι γράφω μὲ σῆτις τοῦ μοναχικῆ πολιτεῦματος. Ὅχι, ὄν λάτῆται

2. Τῶσο νὰ κροῖκοῖται μὲ τὴν ἔνοια τὴς προχορῆς σπῆσιαι.

γ. Αὐτὸ τὸ βιβλῖο γράφεται, ὄτῃ τὴν ἐπιβλέψῃ καὶ μὲ ἄλοο τὴς ἀναμῆσις τοῦ κροῖκῶνιος de Richelieu, ἀπὸ τῶς κ. κ. de Boursais καὶ de..., ποῦ τοῦ ἔχον ἀποκρίσει.

8. Ἐκαὶ λέει ὄτι δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶμε ἀθροῖκος χαρῆκτῆς κροῖκῶν: εἶναι ποῦ αὐτοῖται καὶ κατὰ ὄλοκροῖ.

ένα ἀνθρώπου, ἔπαισι εἷς ἀλλοῖς ἢ ΤΙΜΗ, ὀργαδῆ τὸ νότιον κἀθε προσώπου καὶ κἀθε κοινωτικῆς θεότης ἰσοκαθίστα τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν γιὰ τὴν ὄρατα κλίσην, καὶ τὴν ἐκπροσωπεῖ παντοῦ. Μπορεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν πρὸ ὤρατης πράξεις, μπορεῖ, συνδυαζομένη μὲ τὴ δύναμιν τῶν νόμων, νὰ ὀργήσῃ τὸ πολιτικὸν στο σκοπὸν του, ὅπως καὶ ἡ Ἰθα ἢ ἀρετή.

Ἔτσι, μέσθ στις εἰσώστες μοναρχίας, ὄρα ἢ εἶναι σχεδὸν καλὸν πολῖτες, καὶ σπάνια θὰ βροῖμε κάποιον ποὺ θὰ εἶναι χειρότερος γιὰτὶ γιὰ νὰ εἶσαι χειρότερος ἀλλοιωτός τρέπαι νὰ ἔχει αὐτὴ τὴν πρόθεσιν καὶ νὰ ἀγχιπῆς τὸ κέρτος περισσότερο γι' αὐτὸ τὸ ἴδιο παρὰ γιὰ σένα.

VII. Ἡ ἀρχὴ τῆς μοναρχίας

Ὅπως εἰπαμε, τὸ μοναρχικὸν πολιτικὸν προτιμᾷται πρωτοκαθεδρῶς, κοινωτικῆς διαβηλότης, καὶ μέλιστα εὐγενεῖς ἀπὸ κατάρτην. Ἡ φύση τῆς τιμῆς εἶναι νὰ ἀπαιτεῖ προσημῶς καὶ διακρίσεις σιωπῶς ἐκ τῶν παρηγάτων ἔχει θέση σ' αὐτὸ τὸ πολιτικὸν.

Ἡ φιλοδοξία εἶναι ἀνάθηρα σὲ μὴ [ἀβελόνη] δημοκρατία. Στὴ μοναρχία ἔχει καλὰ ἀποτελέσματα διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν πολῖτικόν· καὶ ἔχει τὸ κλειστότητα ὅτι δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον, γιὰτὶ ἴσως μπορεῖ νὰ κατὰρτίζεταὶ ἀνταρξιστῶς.

Ὁ δὲ λέγεται ὅτι εἰς συμβαίνει ὅτι καὶ σὲ σιωπῶς τοῦ σιωπῶντος, ὅπου ἰσχυρεῖται μὴ δύναμιν τοῦ ἀπομακρύνει ἀκατάστατα τὰ σιωπῶντα ἀπὸ τὸ κέντρο καὶ μὴ δύναμιν τῆς βαρύντης καὶ πρὸ τὰ ἔναναφέρεται σὲ κέντρο. Ἡ τιμὴ κινεῖται ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ πολιτικοῦ σώματος τὰ ἀσυνδέει μὲσω τῆς ἀρχῆς τῆς καὶ εἶναι ὁ καλύτερος συμβαίνει σὲ κέντρο καὶ, πιστεύοντας ὅτι προτιμᾷ γιὰ τὸ ἴδιον σιωπῶντος τὸν.

α. Αὐτὴ ἢ ἔκπαισι, ὄρα, χειρότερος ἀλλοιωτός, ἐνωστῆται εἰς μὲ πολιτικὸν νόμον.

β. Βλ. τὴ σημείωση α τοῦ προσημῶντος κεφαλαίου.

Ἀπὸ ἀρετὴν φιλοσοφική, ἢ ἀβελόνη εἶναι ὅτι ὄρα τὰ μέρη τοῦ κέρτους τὰ κινεῖ μὴ τιμὴ κλειστότητα ἀλλὰ αὐτὴ ἢ κλειστότητα τὴν εἶναι τόσο χρησιμὴν σὲ κέντρο, ὅσο ἢ ἀβελόνη θὰ ἦταν σιωπῶς ἰδιώτες, ὅν θὰ μποροῦσαν νὰ τὴν κατέχον.

Μήπως δὲν εἶναι σπουδαῖο νὰ ἰσοκαθίσταται τοὺς ἀλλοιωτούς νὰ κἀνουν ὄρα τὴν ἀλλοιωτικῆς, ποὺ ἀπαιτεῖται δύναμιν, χωρὶς ἀλλοιωτικῆς ἀπὸ τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν πράξεων.

VIII. Ἡ τιμὴ δὲν εἶναι διόλου ἢ ἀρχὴ τῶν δεσποτικῶν κρατῶν

Ἡ τιμὴ δὲν εἶναι διόλου ἢ ἀρχὴ τῶν δεσποτικῶν κρατῶν· ἀπὸ εἶναι οἱ ἀλλοιωτικοὶ εἶναι ὄρα ἴσως, κενεῖς δὲν μπορεῖ νὰ προσημῶς ἀπὸ κάποιον ἄλλον ἀπὸ ὄρα οἱ ἀλλοιωτικοὶ εἶναι σιωπῶς, κενεῖς δὲν μπορεῖ νὰ προσημῶς σὲ ποσημῶς.

Ἐπιπλέον, καθὼς ἢ τιμὴ ἔχει τοὺς νόμους τῆς καὶ τοὺς κενεῖς τῆς καὶ δὲν τῆς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰσοκαθίσταται ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ἰσοκαθίσταται καὶ ὄρα ἀπὸ τὸν ἄλλον, δὲν μπορεῖ πρὸς νὰ ἰσοκαθίσταται σὲ κέρτη ὅπου τὸ πολιτικὸν εἶναι πρὸς καὶ οἱ νόμοι ὀρηκῶς.

Ἄλλοιστε πῶς θὰ τὴν ἀνεγύρῃ ἕνας δεσπότης; Ἡ ὄρα τῆς εἶναι ὅτι παραπονεῖ τὴν ὄρα, καὶ ἢ δύναμιν τοῦ δεσπότη εἶναι ἀβελόνη ὅτι μπορεῖ νὰ τὴν ἀνεγύρῃ. Καὶ πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ἰσοκαθίσταται ἢ ὄρα τῶν δεσπότη; Ἔχει ἐξακοιουθητικούς κενεῖς καὶ μόνιμες ἰσοκαθίσταται, ἔνα δὲ δεσπότης δὲν ἔχει κενεῖς κενεῖς καὶ οἱ ἰσοκαθίσταται τοῦ κατὰρτίζοντος ὄρα τὴν ἀλλοιωτικῆς.

Ἡ τιμὴ, ἀνεγύρῃ σὲ δεσποτικὰ κέρτη, ὅπου σιωπῶς δὲν ἔχουν κέρτη γιὰ νὰ τὴν ἀνεγύρῃ, ἢ ἀλλοιωτικοὶ σιωπῶς ἔχει δὲν εἶναι ὄρα ὅτι ὄρα τὸ πολιτικὸν σιωπῶς, σιωπῶς καὶ σιωπῶς τὴν ἀλλοιωτικῆς.

α. Βλ. Perry, σ. 447.

